

In de schijnwerpers: Ton Lamers

■ Kelly Beekman

Dr. K. Beekman is lector Technology-Enhanced Assessment bij Fontys Hogescholen en hoofdredacteur van Examens. E-mail: k.beekman@fontys.nl

In deze rubriek zetten we iemand in de schijnwerpers die via verschillende activiteiten bijdraagt aan het verhogen van de kwaliteit van toetsing in Nederland.

In deze bijzondere aflevering is het de beurt aan mr. dr. Ton Lamers, ter ere van zijn vijftigste bijdrage aan de rubriek *Terecht of Niet* in dit tijdschrift. Ton Lamers is werkzaam als onderwijsjurist en docent privaatrechtelijke vakken bij de Open Universiteit, en als wetenschappelijk adviseur bij een advocatenkantoor. Daarnaast was hij jarenlang voorzitter van een examencommissie bij ArteZ hogeschool voor de kunsten.

Wie ben jij, wat is je achtergrond en wat drijft je in het onderwijs?

Mijn naam is Ton Lamers en mijn pad naar het onderwijsrecht is bepaald onconventioneel. Ik ben oorspronkelijk opgeleid als klassiek slagwerker aan het Twents Conservatorium. Na mijn studie werkte ik als musicus en docent op een muziekschool. Ik heb altijd al interesse gehad in de zakelijke kanten van de beroepspraktijk van kunstenaars, dus toen ik werd gevraagd om bij ArteZ hogeschool voor de Kunsten mede een curriculum te ontwikkelen voor de economische en zakelijke aspecten van het kunstenaarschap, sprak mij dat direct aan. Dat heeft onder andere geleid tot de ontwikkeling van het vak musiconomie, een term die ik zelf bedacht heb. Daar heb ik overigens ook (met succes) een boek over geschreven; van dat boek zijn drie drukken verschenen.

Geïnspireerd door vrienden in de juridische wereld en gemotiveerd om mezelf breder te ontwikkelen, ben ik rechten gaan studeren aan de Open Universiteit. Ik koos bewust voor rechten vanwege de universele toepasbaarheid van het vak. Ik studeerde rond 2005 af op een gemengd profiel in zowel privaatrecht als bestuursrecht. Mijn examinatoren vroegen mij direct bij het scriptiegesprek om te promoveren. Dat heb ik vervolgens in ruim twee jaar gedaan, door iedere ochtend om vijf uur op te staan en te schrijven vóór mijn reguliere werkdag begon.

Na mijn promotie ben ik bij ArteZ gebleven, waar ik rond 2010 werd gevraagd om de examencommissies opnieuw in te richten. Dat was in de nasleep van het InHolland-debacle. Als gevolg daarvan werd destijds de functionele onafhankelijkheid van examencommissies wettelijk verankerd. Zo kwam ik terecht in het onderwijsrecht. Daarnaast kreeg ik een docentschap aan de Open Universiteit voor privaatrechtelijke vakken, en onderwijsrecht.

Wat mij drijft is niet zozeer een ideologische overtuiging, maar de stellige opvatting dat goed onderwijs goed is voor de maatschappij. Ik heb altijd de neiging gehad om de wereld om mij heen te onderwijzen. Kennisdeling is voor mij een rode draad: of het nu gaat om het opleiden van muzikanten in ondernemerschap, het publiceren over handelsrecht, of het schrijven van annotaties over onderwijsjurisprudentie.

Waar heb je onderzoek naar gedaan en wat heb je ontwikkeld?

Mijn promotieonderzoek richtte zich op contracteren door tussenpersonen (intermediairs) in de muziekindustrie. Hoewel de muziekindustrie de aanleiding vormde, betrof het in de kern een universeel juridisch vraagstuk uit het handelsrecht. Na mijn promotie heb ik dit thema verder verbreed in aanvullende publicaties, waarbij ik het toepasbaar maakte buiten de muziekindustrie. In totaal heb ik na

Als je normen stelt, moet je je er zelf ook aan houden.

mijn promotie ongeveer 35 peer-reviewed wetenschappelijke artikelen geschreven op het gebied van het handelsrecht.

Daarnaast heb ik voor de Open Universiteit een module onderwijsrecht voor onderwijskundigen ontwikkeld. Die module is inmiddels stilgezet vanwege facultaire herstructureringen, maar de behoefte aan kennis op dit terrein is onverminderd groot, met name onder onderwijsleiders en schoolbestuurders. Er zijn plannen om dit in een andere vorm voort te zetten.

De rubriek *Terecht of Niet?* in het tijdschrift *Examens* beschouw ik ook als een vorm van kennisontwikkeling en -deling. In deze rubriek analyseer ik jurisprudentie op het snijvlak van onderwijsrecht en de toetspraktijk. De meeste casussen worden aangedragen door lezers, wat de rubriek praktijkgericht en actueel houdt. Na iedere publicatie ontvang ik tussen

de tien en twintig reacties, vrijwel altijd op een constructieve en wetenschappelijke wijze.

Wat zijn je belangrijkste bevindingen, inzichten en wie profiteert daarvan het meest?

Een van mijn belangrijkste inzichten is dat veel juridische conflicten in het onderwijs hadden kunnen worden voorkomen met een duidelijker en transparanter beleid aan de voorkant. Studenten weten vaak onvoldoende waar zij aan toe zijn voordat zij aan hun tentamen beginnen, en onderwijsinstellingen houden zich niet altijd aan hun eigen normen en afspraken. Als je kaders stelt, moet je je er zelf ook aan houden. Dat gaat nog te vaak mis.

Een concreet voorbeeld? Een student wordt onder voorwaarden toegelaten ondanks het niet behalen van de taaltoets. Wanneer die student vervolgens tweemaal niet slaagt en een bindend negatief studieadvies krijgt, roept dat de vraag op wie er nu eigenlijk gefaald heeft. In dergelijke gevallen heeft de onderwijsinstelling de student te gemakkelijk binnengelaten en vervolgens onvoldoende ondersteund, waarna de examencommissie het probleem moet oplossen.

De universiteit en haar studenten hebben het meest geprofiteerd van mijn kennis. Door beter onderwijs te ontwikkelen en heldere kaders te scheppen, worden studenten beter bediend. De examencommissie is er immers niet alleen om achteraf te reageren op wat misgaat, maar ook om de student tegen het onderwijs in bescherming te nemen waar dat nodig is. Je kunt pas goed borgen als anderen al goed hebben gezorgd.

Afgelopen jaren beweeg ik me steeds vaker binnen de context van het mbo. In mijn ervaring lijkt het mbo het, in ieder geval op het gebied van toetskaders en toetsmatrijzen, vaak beter voor elkaar te hebben dan hoger onderwijsinstellingen. De mbo-programma's zijn helder, de matrijzen duidelijk en vooraf

is men transparanter over wat er van wie verwacht wordt. Het gevolg is dat daar minder geprocedeerd wordt.

Wat zie jij als belangrijkste aandachtspunten in het onderwijs op het gebied van toetsing?

Het grootste aandachtspunt is kennisdeling. Er is zeker vrij goede wetgeving, maar de mensen die de onderwijsinstellingen leiden (niet zelden oud-docenten die een inhoudelijk vak geleerd hebben en in een aansturende rol beland zijn) missen de juridische basiskennis om de kaders waarbinnen zij opereren goed te begrijpen. Dat er een zekere basiskennis is van de juridische lijnen op onderwijsrechtelijk gebied, is helemaal niet raar; het is noodzakelijk. Een tweede aandachtspunt is de kwaliteit van examinatoren. We hebben de BKE- en SKE-opleidingen, maar die moeten dan ook daadwerkelijk ingezet worden. Iemand die inhoudelijk zeer deskundig is, is niet automatisch een goede examinator. Dat is een ander vak, maar dat verhaal krijg je niet altijd over de Bühne binnen instellingen, laat staan dat men de urgentie ervan inziet.

Daarnaast zie ik dat de onderlinge afstemming tussen juridische kaders en structuren enerzijds, en de wijze waarop het onderwijs feitelijk wordt ingericht anderzijds, te wensen overlaat. Onderwijsinstellingen moeten er als organisatie voor zorgen dat die wettelijke kaders en richtlijnen voldoende helder en navolgbaar zijn en dat men zich daar ook daadwerkelijk aan houdt. Dat voorkomt onnodige procesgang en beschermt zowel de student als de instelling.

Wat zijn volgens jou de grootste uitdagingen en hoe ziet het ideale toetslandschap eruit?

Ik denk dat vriend en vijand het erover eens zijn dat we het aantal procesbewegingen moeten beperken. Dat kan door aan de voorkant beter beleid te voeren, zodat studenten helder weten waar zij aan toe zijn en examencom-

missies zich kunnen richten op hun kerntaak: het borgen van de kwaliteit van toetsen. Niet alleen achteraf reageren, maar proactief bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling.

De komst van AI brengt nieuwe uitdagingen met zich mee. In de juristerij is de invloed ervan niet te stuiten, hoewel ik er zelf nog niet onverdeeld enthousiast over ben: in mijn beleving brengt AI vooralsnog niet veel meer samen dan datgene wat al op internet staat. Maar voor de toetspraktijk kan het zeker interessant zijn, met name bij het ontwikkelen van toetsen. Tegelijkertijd moet je je criteria aanscherpen en afspraken beter duiden. Bij de Open Universiteit bijvoorbeeld heeft dat al tot zaken rondom fraude geleid: de student verwees naar (door AI aangedragen) bronnen die simpelweg niet bleken te bestaan. Dat zal alleen maar vaker gaan gebeuren, zolang beleid, kaders en transparantie en onderlinge afstemming niet duidelijk genoeg zijn.

Ik verwacht overigens dat het aantal procedures op termijn zal afnemen. Er groeit consensus bij onderwijsmanagement dat er duidelijker beleid en heldere afspraken over de uitvoering daarvan nodig zijn in het belang van studenten én docenten. Dat is een positieve ontwikkeling.

Wat is je ambitie voor toekomstig onderzoek?

Ik zou graag nog twee promovendi willen begeleiden. Samen met collega's als Desirée Joosten-ten Brinke werk ik aan onderzoeksthema's op het snijvlak van onderwijsrecht en onderwijskunde. Het eerste thema betreft de relatie tussen het onderwijsmanagement (bestuur, directeuren, onderwijsmanagers) en de examencommissies. Het tweede thema gaat over de kwaliteit van toetsing en de juridische aspecten daarvan. Dit zijn terreinen waar we nog onvoldoende van weten en die direct relevant zijn voor de dagelijkse praktijk.

Je kunt pas goed borgen als de anderen al goed hebben gezorgd.

Welke boodschap wil je de lezers meegeven?

Zorg ervoor dat je kaders duidelijk zijn en houd je er zelf aan. Investeer in de kwaliteit van je examinatoren en zorg dat studenten vooraf weten waar zij aan toe zijn. De examencommissie is er om de kwaliteit van het diploma te borgen, maar ook om de student te beschermen waar dat nodig is. Wie een belangrijk deel van zijn leven en veel geld investeert om een diploma te behalen, verdient dat dat diploma ook iets waard is.

En verder hoop ik Terecht of Niet nog lang te mogen schrijven. Het is bijzonder leuk om hier af en toe een mening te mogen hebben – en die mening vervolgens van lezerszijde bevestigd of uitgedaagd te zien worden. Dat is het vak. ■